

Notitie van de ministeries van Financiën en van Veiligheid en Justitie aan de RJ

Ten behoeve van RJ-vergadering d.d. 15 februari 2017

De ministeries van Financiën en van Veiligheid en Justitie willen de RJ graag raadplegen over een aantal onderwerpen waarvan overwogen wordt die in een wetsvoorstel op te nemen.

1. Hoe staat de RJ tegenover het opnemen in de wet van een verplichting voor middelgrote en grote ondernemingen en alle organisaties van openbaar belang (OOB's) om een kasstroomoverzicht op te nemen (zonder format-eisen) in de geconsolideerde jaarrekening?
2. Hoe staat de RJ tegenover de volgende wijziging van waarderingsgrondslagen voor (afgeleide) financiële instrumenten voor middelgrote en grote ondernemingen en voor alle OOB's?
 - i) De verplichting om aandelen, certificaten van aandelen, deelnemingsbewijzen en andere niet-vastrentende waardepapieren alsmede converteerbare obligaties die beursgenoteerd zijn op marktwaarde te waarderen.
 - ii) De verplichting om afgeleide financiële instrumenten die geen onderdeel zijn van een synthetische vastrentende lening, op marktwaarde te waarderen waarbij kasstroomhedging kan worden toegepast. Hiertoe wordt de wettelijke bepaling die geldt voor verzekeringsmaatschappijen in afdeling 15 (artikel 2:442, vijfde lid) doorgetrokken naar titel 9 als het gaat om afgeleide financiële instrumenten.
3. Artikel 2:362, vierde lid, BW luidt:

“Indien het verschaffen van het in lid 1 bedoelde inzicht dit vereist, verstrekt de rechtspersoon in de jaarrekening gegevens ter aanvulling van hetgeen in de bijzondere voorschriften van en krachtens deze titel wordt verlangd. *Indien dit noodzakelijk is* voor het verschaffen van dat inzicht, wijkt de rechtspersoon van die voorschriften af; de reden van deze afwijking wordt in de toelichting uiteengezet, voor zover nodig onder opgaaf van de invloed ervan op vermogen en resultaat.”

Hoe staat de RJ tegenover vervanging van “Indien dit noodzakelijk is ...” aan het begin van de tweede volzin door: “In uitzonderlijke gevallen waarin dit noodzakelijk is ...” om te voorkomen dat er te vaak wordt afgeweken van titel 9?
4. Tussenholdings kunnen consolidatie achterwege laten als aan de voorwaarden van artikel 2:408 is voldaan, waaronder de voorwaarde dat de geconsolideerde jaarrekening van de holding in het Nederlands, Frans, Duits of Engels is opgesteld en gedeponereerd (artikel 408, eerste lid, onderdelen d en e). Deze voorwaarde wordt niet gesteld aan tussenholdings die gebruik maken van de consolidatievrijstelling van paragraaf 4 van IFRS 10.

Hoe staat de RJ tegenover gelijktrekking van de verplichtingen voor tussenholdings door het opnemen in artikel 2:362, negende lid (de opsomming van BW-artikelen die van toepassing zijn als een IFRS-jaarrekening wordt opgesteld), van artikel 408, eerste lid, onderdelen d en e, BW?
5. De kosten van oprichting en uitgifte van aandelen moeten ingevolge de artikelen 2:365, eerste lid, onder a en artikel 2:386, derde lid, eerste volzin, als immateriële vaste activa op de balans worden opgenomen en in vijf jaar worden afgeschreven (dit is toegestaan door artikel 12, elfde lid, van de EU-richtlijn jaarrekening 2013/34/EU). Deze kosten voldoen echter niet aan de criteria voor immateriële vaste activa.

Hoe staat de RJ tegenover het schrappen van artikelen 2:365, eerste lid, onder a en artikel 2:386, derde lid, eerste volzin? Is het schrappen afdoende of moet er iets voor in de plaats komen?

6. Hoe staat de RJ tegenover de introductie van de term “verplichtingen” in plaats van passiva op het moment dat uitsluitend de voorzieningen en schulden worden bedoeld en niet het eigen vermogen. Dit speelt in de volgende wetsartikelen: 2:363, tweede lid; 2:384 derde, vijfde en zesde lid; 2:385, eerste lid; 2:391, derde lid; 2:395a zevende lid; 2:396, zesde lid; 2:405, eerste lid; 2:423, derde en vierde lid en artikel 2:424.

Ministerie van Financiën

t.a.v.

Postbus 20201

2500 EE Den Haag

10.2.e

Secretariaat:

Antonio Vivaldistraat 2-8, 1083 GR Amsterdam

Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam

T +31(0)20 301 02 35

F +31(0)20 301 03 02

rj@rjnet.nl

www.rjnet.nl

Ministerie van Veiligheid en Justitie

t.a.v.

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

10.2.e

Amsterdam, 2 oktober 2017

Beste

Beste

10.2.e

Allereerst benadrukt de Raad voor de Jaarverslaggeving (hierna: RJ) het zeer op prijs te stellen dat de ministeries van Financiën en van Veiligheid en Justitie begin 2017 te kennen hebben gegeven de RJ in een vroegtijdig stadium te willen raadplegen over een aantal onderwerpen inzake financiële verslaggeving waarvan overwogen wordt deze in een wetsvoorstel op te nemen.

De RJ beschouwt het als zijn taak om invulling te geven aan de normen die in het maatschappelijk verkeer bij het opstellen van de jaarrekening als aanvaardbaar kunnen worden beschouwd. Het verheugt de RJ dat uw verzoek bevestigt dat aan deze taakopvatting alsmede de wijze waarop daar uitvoering aan wordt gegeven nog steeds betekenis wordt toegekend. In dit kader wijst de RJ erop (in beginsel) geen voorstander te zijn van het wettelijk verankeren van bepalingen die reeds in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving zijn opgenomen. Dit kan immers tot gevolg hebben dat het bestaande evenwichtige stelsel voor het opstellen van normen voor goede financiële verslaggeving in het geding komt. Dit stelsel houdt in dat via zelfregulering maatschappelijk aanvaardbare normen voor financiële verslaggeving tot stand komen als nadere uitwerking van de op Europese regelgeving gebaseerde, in het BW opgenomen vereisten voor financiële verslaggeving. Het wettelijk verankeren van bepalingen in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving zou, zonder dat daartoe de noodzaak is aangetoond, de voordelen van deze zelfregulering teniet doen. Ook brengt dit het risico mee dat, mochten voorstellen voor aanpassing, in aanvulling op in het BW geïmplementeerde EU vereisten voor financiële verslaggeving, door de Tweede Kamer worden afgewezen, de praktijk de onderhavige issues alsdan niet meer als maatschappelijk aanvaardbare normen zou beschouwen en dat aan het gezag van de RJ afbreuk wordt gedaan. Het spreekt voor zich dat dit niet wenselijk is.

In de RJ-vergadering van 15 februari 2017 is de “Notitie van de ministeries van Financiën en van Veiligheid en Justitie aan de RJ” (RJ-Div. 5031 - bijlage) in uw aanwezigheid besproken.

Daarbij is aangegeven dat met een schriftelijke reactie gezien de op dat moment voorziene Tweede Kamer verkiezingen en de vorming van een nieuw kabinet, geen grote spoed betracht behoefde te worden.

Met inachtneming van het voorgaande reageert de RJ hieronder schriftelijk op de voorstellen uit de notitie.

1. Hoe staat de RJ tegenover het opnemen in de wet van een verplichting voor middelgrote en grote ondernemingen en alle organisaties van openbaar belang (OOB's) om een kasstroomoverzicht op te nemen (zonder format-eisen) in de geconsolideerde jaarrekening?

De RJ acht het kasstroomoverzicht een belangrijk overzicht. De RJ-bundel kent (al sinds 1996) een richtlijn over het kasstroomoverzicht (RJ 360) waarin een stellige uitspraak is opgenomen dat een kasstroomoverzicht onderdeel behoort te zijn van de jaarrekening van een grote of middelgrote rechtspersoon. De RJ heeft niet de indruk dat de desbetreffende in RJ 360 opgenomen stellige uitspraak onvoldoende wordt nageleefd en (dus) geen kasstroomoverzicht wordt opgenomen. Ook om die reden is een wettelijke verankering van deze stellige uitspraak overbodig.

2. Hoe staat de RJ tegenover de volgende wijziging van waarderingsgrondslagen voor (afgeleide) financiële instrumenten voor middelgrote en grote ondernemingen en voor alle OOB's?
- i) De verplichting om aandelen, certificaten van aandelen, deelnemingsbewijzen en andere niet-vastrentende waardepapieren alsmede converteerbare obligaties die beursgenoteerd zijn op marktwaarde te waarderen.
 - ii) De verplichting om afgeleide financiële instrumenten die geen onderdeel zijn van een synthetische vastrentende lening, op marktwaarde te waarderen waarbij kasstroomhedging kan worden toegepast. Hiertoe wordt de wettelijke bepaling die geldt voor verzekeringsmaatschappijen in afdeling 15 (artikel 2:442, vijfde lid) doorgetrokken naar titel 9 als het gaat om afgeleide financiële instrumenten.

Met betrekking tot de in sub i) voorgestelde plicht tot waardering van beursgenoteerde financiële instrumenten op marktwaarde wijst de RJ er primair op dat dit voorstel lijkt aan te sluiten bij hetgeen reeds nu is bepaald in de RJ-bundel (RJ 290.504, RJ 290.508 en RJ 290.521). Zoals hiervoor aangegeven is de RJ in beginsel geen voorstander van het wettelijk verankeren van reeds bestaande RJ-bepalingen. Ook lijkt het voorstel op aantal punten af te wijken van de toepasselijke RJ-bepalingen, waarin is bepaald dat a) alle financiële instrumenten die onderdeel zijn van een handelsportefeuille tegen marktwaarde moeten worden gewaardeerd en b) converteerbare obligaties gebruikelijk worden gesplitst in een vordering en een (embedded) derivaat. Indien het desbetreffend derivaat beursgenoteerde aandelen als onderliggende waarde heeft, dient waardering tegen reële waarde plaats te vinden. De RJ acht hetgeen dat nu wordt voorgesteld niet een verbetering ten opzichte van de huidige RJ-bepalingen.

Verder is de RJ geen voorstander van de in sub ii) voorgestelde verplichting om afgeleide financiële instrumenten (derivaten), die geen onderdeel zijn van een synthetische vastrentende lening, op marktwaarde te waarderen (waarbij kasstroomhedge-accounting kan worden

toegepast). De RJ ziet voornamelijk niet in waarom een specifieke wettelijke bepaling (art. 2:442 lid 5 BW), voortgekomen uit EU regels voor verzekeringsmaatschappijen, ook naar analogie zou moeten gaan gelden voor alle (niet-verzekerings)ondernemingen. Dit klemmt te meer omdat voor verzekeringsmaatschappijen zeer specifieke (en afwijkende) verslaggevingsgrondslagen gelden.

Daarnaast wijst de RJ er op dat indien wordt beoogd dat derivaten die geen onderdeel zijn van een hedgerelatie tegen marktwaarde via de winst-en-verliesrekening zullen worden verwerkt, dit minder voorzichtig is dan de huidige verwerking (op basis van de wet en RJ 290.513 en 290.541) tegen kostprijs of lagere marktwaarde; ook wekt de voorgestelde verwerking mogelijk verwarring, omdat volatiele, niet gerealiseerde winsten in het perioderesultaat worden verwerkt.

De RJ ziet geen reden om terug te komen op haar eerder ingenomen standpunt over de toepassing van kostprijs-hedge-accounting. Ook uit recent onderzoek (MAB, december 2016) blijkt dat een overgrote meerderheid van de niet-beursgenoteerde ondernemingen in Nederland kostprijs-hedge-accounting toepast en dat adequaat toelicht. Het onderzoek meldt geen nadelige gevolgen van deze toepassing voor de kwaliteit van de verslaggeving. Wel zal de RJ nog nagaan hoe andere EU-lidstaten omgaan met de waardering van derivaten in nationale verslaggevingsrichtlijnen, alhoewel op basis van eerdere informatie blijkt dat er in een groot aantal EU-lidstaten geen verplichting tot toepassing van marktwaarde voor derivaten is.

3. Artikel 2:362, vierde lid, BW luidt:

“Indien het verschaffen van het in lid 1 bedoelde inzicht dit vereist, verstrekt de rechtspersoon in de jaarrekening gegevens ter aanvulling van hetgeen in de bijzondere voorschriften van en krachtens deze titel wordt verlangd. *Indien dit noodzakelijk is* voor het verschaffen van dat inzicht, wijkt de rechtspersoon van die voorschriften af; de reden van deze afwijking wordt in de toelichting uiteengezet, voor zover nodig onder opgaaf van de invloed ervan op vermogen en resultaat.”

Hoe staat de RJ tegenover vervanging van “Indien dit noodzakelijk is ...” aan het begin van de tweede volzin door: “In uitzonderlijke gevallen waarin dit noodzakelijk is ...” om te voorkomen dat er te vaak wordt afgeweken van titel 9?

De RJ constateert dat met het voorstel nadere aansluiting wordt beoogd bij de precieze bewoordingen van de EU richtlijn jaarrekening (2013/34/EU) en IFRS-EU (IAS 1.19.) Het is de RJ echter niet bekend dat er op dit punt een probleem in de praktijk zou zijn. De RJ ziet dan ook geen dringende noodzaak om tot de voorgestelde aanpassing over te gaan.

4. Tussenholdings kunnen consolidatie achterwege laten als aan de voorwaarden van artikel 2:408 is voldaan, waaronder de voorwaarde dat de geconsolideerde jaarrekening van de holding in het Nederlands, Frans, Duits of Engels is opgesteld en gedeponereerd (artikel 408, eerste lid, onderdelen d en e). Deze voorwaarde wordt niet gesteld aan tussenholdings die gebruik maken van de consolidatievrijstelling van paragraaf 4 van IFRS 10.

Hoe staat de RJ tegenover gelijktrekking van de verplichtingen voor tussenholdings door het opnemen in artikel 2:362, negende lid (de opsomming van BW-artikelen die van toepassing zijn als een IFRS-jaarrekening wordt opgesteld), van artikel 408, eerste

De RJ heeft in haar overleg besproken dat er inderdaad discussie in de praktijk bestaat over het bepaalde in art. 2:408 BW en de (vrijwillige) toepassing van IFRS 10.4. Daarmee lijkt er een noodzaak voor verduidelijking. Bijvoorbeeld, maar niet alleen, over de vraag of indien IFRS 10.4 wordt toegepast tevens alle bepalingen van art. 2:408 BW (nog) van toepassing zouden moeten zijn. De RJ wil hierover graag in overleg treden met de ministeries om dit gezamenlijk te analyseren en hierover al dan niet in de wet (dan wel toelichting daarop) of een RJ-Uiting duidelijkheid te verschaffen.

5. De kosten van oprichting en uitgifte van aandelen moeten ingevolge de artikelen 2:365, eerste lid, onder a en artikel 2:386, derde lid, eerste volzin, als immateriële vaste activa op de balans worden opgenomen en in vijf jaar worden afgeschreven (dit is toegestaan door artikel 12, elfde lid, van de EU-richtlijn jaarrekening 2013/34/EU). Deze kosten voldoen echter niet aan de criteria voor immateriële vaste activa. Hoe staat de RJ tegenover het schrappen van artikelen 2:365, eerste lid, onder a en artikel 2:386, derde lid, eerste volzin? Is het schrappen afdoende of moet er iets voor in de plaats komen?

De RJ begrijpt het voorgestelde schrappen van deze mogelijkheid en wijst er op dat hiermee wordt aangesloten bij de in de RJ-bundel opgenomen aanbeveling op dit punt in RJ 210.103: dergelijke kosten zouden niet moeten worden geactiveerd, omdat deze niet voldoen aan de (activerings-)criteria genoemd in de RJ-bundel (hoofdstuk RJ 210). De RJ constateert echter dat EU-richtlijn jaarrekening deze mogelijkheid nog steeds biedt, zodat dit niet zou passen in een beleid van richtlijnconforme implementatie in de wet.

Overigens merkt de RJ op dat de huidige wet geen verplichting tot activering van deze kosten bevat, maar slechts de mogelijkheid biedt om deze kosten te activeren, met gelijktijdige vorming van een wettelijke reserve. De aanbeveling van de RJ past daarbij.

6. Hoe staat de RJ tegenover de introductie van de term “verplichtingen” in plaats van passiva op het moment dat uitsluitend de voorzieningen en schulden worden bedoeld en niet het eigen vermogen. Dit speelt in de volgende wetsartikelen: 2:363, tweede lid; 2:384 derde, vijfde en zesde lid; 2:385, eerste lid; 2:391, derde lid; 2:395a zevende lid; 2:396, zesde lid; 2:405, eerste lid; 2:423, derde en vierde lid en artikel 2:424.

De RJ heeft naar aanleiding van haar overleg geconstateerd dat dit puur een semantische discussie lijkt. De RJ is het eens met de constatering dat het begrip passiva in principe zowel eigen vermogen als verplichtingen (inclusief voorzieningen) omvat en dat in een aantal wetsartikelen het begrip passiva wordt gehanteerd, waarbij eigenlijk verplichtingen wordt bedoeld. Overigens is dit niet geheel eenduidig; bij een aantal van de hiervoor genoemde wetsartikelen zou de stelling ingenomen kunnen worden dat hier wel degelijk het ruimere begrip passiva wordt bedoeld en niet slechts verplichtingen. Een voorbeeld daarvan is art. 2:384 derde, vijfde en zesde lid BW, waar wel degelijk geconcludeerd zou kunnen worden dat hier terecht het begrip passiva wordt gehanteerd.

Hoewel er geen specifieke waarderingsgrondslag is voor het eigen vermogen (het eigen vermogen is feitelijk een restpost) zou wel het standpunt kunnen worden ingenomen dat met de grondslagen voor waardering van activa en verplichtingen, hiermee ook de grondslagen voor bepaling het eigen vermogen zijn gegeven. Daarnaast hebben de bepalingen over het

vormen van bepaalde wettelijke reserves of de post aandeel derden, het kenmerk van gronddslagen.

Ook in de RJ-richtlijnen wordt in aansluiting op de wet, veelvuldig het begrip passiva gehanteerd. Uit de praktijk is de RJ niet bekend dat het huidige gebruik van het begrip passiva tot onduidelijkheid aanleiding geeft of tot onjuiste verslaggeving leidt.

De RJ is graag bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Hoogachtend,

10.2.e

prof. dr. P.A.M. Sampers RA
Voorzitter Raad voor de Jaarverslaggeving